

RIBIČI NA KOLPI, KRKI IN SAVI, POZOR!

Kapitalno zeleniko je mogoče zamenjati s pegunico

Pegunico lahko brez težav uvrstimo med najbolj skrivnostne ribe Slovenije. Prepoznavnost manjših osebkov je slaba, skozi zgodovino je povzročala preglavice tudi taksonomom, zgodovinski viri pa so z informacijami o njenem pojavljanju skopi.

Zanesljivih podatkov starejšega datuma o pojavljanju pegunice v slovenskih rekah ni. V knjigi Naše sladkovodne ribe (Povž & Sket 1990) je navedba, da pegunica verjetno zahaja v spodnji tok Save, Mure in Drave. V novejšem času so jo prvič našli študenti z Dunaja (Honsig-Erlenburg s sod., 1997) šele leta 1996 v Kolpi pri Dolu. Od takrat se je število podatkov o njenem pojavljanju sicer povečalo, še vedno pa jih je zelo malo. Podatki o vrsti se nanašajo na del reke dolvodno od Starega trga in na pritok potoka Jez pri Vinici, še največ najdb je iz okolice Metlike. Vse pa kaže, da bo treba raziskati tudi reki Krko in Savo, saj je v Prirodoslovnem muzeju Slovenije primerek iz reke Krke pri Novem mestu (Zupančič, 2015).

Pegunica povzroča težave in izziv tudi taksonomom. Sprva so naše pegunice znanstveno poimenovali *Chalcalburnus chalcoides* oziroma njena podvrsta *Chalcalburnus chalcoides mento*. Nato so jo poimenovali *Alburnus mento*. Nazadnje so v letu 2007 pegunice donavskega porečja prepoznali kot samostojno vrsto in jo poimenovali *Alburnus sarmaticus*. Ne glede na menjavo znanstvenega imena se ohranja slovensko ime pegunica.

Pegunica je uvrščena na svetovni seznam ogroženih vrst (IUCN). V Sloveniji je zavarovana, varovan je tudi njen habitat. Tako tudi ni toliko pomembno, da je reka Kolpa, za katero je pegunica kvalifikacijska vrsta, vključena v omrežje Natura 2000. Območja Natura 2000 smo opredelili za vrste, ki so uvrščene na Prilogo II Direktive o habitatih in o stanju teh vrst moramo poročati Evropski komisiji. Slovenija je leta 2006 in 2013 poročala o neugodnem stanju ohranjenosti pegunice zaradi neugodnega stanja ohranjenosti populacije. Glede na malo podatkov bi bilo bolj korektno, da ocene sploh ne bi dali, podobno kot so to storili za primorsko podust, smrkeža in sabljarko. O pegunici vemo zelo malo. Edini aktivni, predvsem zaščitni ukrep za ohranjanje populacije je sprejela Vlada z *Dolgoročnim programom za zmanjševanje vpliva kormorana na ribje vrste v celinskih vodah*. Vendar so ukrepi proti kormoranom predvideni od Osilnice do Vinice, večina populacije pegunice pa je verjetno dolvodno od Vinice.

K varstvu pegunice lahko aktivno prispevate tudi ribiči. Peguniko je mogoče ujeti na trnek. Ribiči na Drini jo pogosto ujamejo pri muharjenju s suho muho, po navadi pri lovu lipana. Ujeti jo je mogoče le

Pegunica (Foto: Velibor Rakič)

v počasi tekočih odsekih, nikoli v brzicah ali v zalivih, kjer voda stoji. Največkrat ujamejo primerke velikosti do 25 cm. Pegunica je podobno borbeno kot lipan, saj navajajo, da šele ko ribo izvlečeš, ugotoviš, da ni lipan. Tudi pri nas jo je verjetno že

Zelenika ima v primerjavi s pegunico manj luske ob pobočnici (zelenika od 46 do 50, pegunica od 60 do 62 luske) ter nekoliko daljšo podrepno plavut (zelenika: 17 do 20, pegunica od 14 do 15 razvejanih plavutnic) (Foto: M. Govedič)

marsikateri med vami ujel in izpustil, nekateri ste izpustili neznano ribo, drugi pa »le« kapitalno zeleniko. Peguniko je namreč mogoče zamenjati z zeleniko. Obe vrsti imata nadstojna usta ter daljšo podrepno (analno) plavut. Pegunica se od zelenike loči predvsem po očitno večjem številu luske ob pobočnici, ima tudi daljše telo in manjše luske. Primerjalno z zeleniko ima pegunica tudi nekoliko krajšo podrepno plavut. Plavutnice zelenike so sivkaste oziroma v barvi telesa, pri pegunici pa so pri večjih osebkih vsaj na bazi prsnih plavuti malo rdečkaste. Ribiči pegunico varujete tako, da ulovljene primerke izpustite, s sporočanjem takega ulova pa lahko prispevate k boljšemu poznavanju njene razširjenosti. Ulov pegunice obvezno dokumentirajte s fotografijo, preden jo izpustite. Enako velja za vse slumljive zelenike, predvsem pa kapitalne zelenike.

Marijan Govedič

Center za kartografijo favne in flore
marijan.govedic@ckff.si

Sodelujte tudi vi!

Sodelujete pri projektu Ujemite naravo! S svojimi fotografijami. Čisto vsak posameznik je pomemben. Vsaka fotografija ribe, potočnega raka ali školjke, za katero veste, kje in kdaj ste jo posneli, pomembno prispeva k poznavanju razširjenosti vrste. Predvsem fotografirajte vsako ribo, ki je ne poznate! Trenutni prikazi rezultatov ne kažejo dejanskega stanja in zastopanosti vodnega živilja v naravi, zato vas vabimo, da se nam pridružite. Ali skupaj zmoremo več?

Svoje fotografije posredujte na www.biportal.si ali nam jih pošljite po elektronski pošti (biportal@ckff.si).

Viri:

Povž, M. & B. Sket, 1990. Naše sladkovodne ribe. Mladinska knjiga, Ljubljana. 369 str.

Honsig-Erlenburg W., M. Konar, T. Huber, B. Gutleb, G. Wieser, T. Friedl & P. Mildner, 1997. Zoologische Exkursion des Naturwissenschaftlichen Vereines zur Kolpa (Slowenien). Carinthia II, Klagenfurt 187(107): 139–152.

Zupančič, P., 2015. Freshwater fishes of the Western Balkans. <http://www.gbif.org/occurrence/1133942261>. Dostop 10.6.2017

Veenvliet, P. & J. Kus Veenvliet, 2006. RIBE slovenskih celinskih voda, priručnik za določanje. Zavod Sybosis, Grahovo. 168 str.